

Mareș & Mareș: Mandatele de supraveghere în domeniul securității naționale dincolo de statistica

Înalta Curte de Casație și Justiție a anunțat recent ca de la începutul acestui an, au fost emise de 353 mandate de supraveghere (în baza Legii nr. 51/1991 privind securitatea națională a României).

Potrivit firmei de avocatură **Mareș & Mareș**, specializate în drept penal, în perioada 2009-2018 au fost emise peste 26.000 de mandate de interceptare de siguranța națională, cu o rată de până la 4.000 pe an, dintre care doar două cereri au fost respinse. Întrebarea care se pune este dacă judecătorul care autorizează astfel de mandate face o analiză concretă a tuturor cerințelor legale înainte de a încuviința supravegherea sau de a o dispune în mod cvasiautomat.

Reprezentanții firmei consideră ca este surprinzătoare în acest context recenta decizie a Secției pentru Judecatori din cadrul CSM de a respinge cererea de sesizare a Inspecției Judiciare pentru efectuarea unui control la Înalta Curte de Casație și Justiție, în vederea stabilirii legalității emiterii acestor mandate de siguranța națională.

Ca atare, comparativ cu numărul unor astfel de mandate emise de instanța supremă în perioada 2017-2019 (2.816) și în anii precedenți, ar părea că tendința este pe o pantă ușor descendentă.

Potrivit analizei **Mareș & Mareș**, dincolo de statistica, mandatele de supraveghere de siguranța națională au pus reale probleme de constituționalitate și legalitate în procesele penale recente. Interceptările și înregistrările convorbirilor telefonice și în mediul ambiant sunt măsuri cu un grad ridicat de intruziune în viața privată a persoanelor.

Aceste aspecte au fost constatate și în practica CEDO (în cauze precum *Dumitru Popescu c. României* din 2007 sau mai recentă cauza *Stana c. României* în 2018). Curtea europeană a stabilit că emiterea a mandatelor de supraveghere în dosarele de corupție reprezintă o măsură care nu are acoperire legală și care determină violarea articolului 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, privind „dreptul la respectarea vieții private și de familie”. CEDO a constatat că sistemul de emisie de mandate de siguranța națională în dosarele de corupție „nu dispune de garanții adecvate”, arătând, în primul rând, că persoanele interceptate nu pot contesta interceptările în această formă.

„E cunoscut faptul ca DNA a uzat de mandatele pe siguranța națională și în spețe în care infracțiunile nu faceau parte dintre cele prevazute de Legea nr. 51/1991. În mod nelegal au fost emise mandate de autorizare și prelungire a interceptarilor și înregistrarilor de orice fel, chiar și atunci când nu existau suspiciuni cu privire la acțiuni ce ar fi putut constitui amenințări la adresa securității naționale a României. Aceste masuri sunt deosebit de intruzive, în primul rând pentru ca durata de valabilitate a autorizării acestor activități este de șase luni, putând fi prelungita până la doi ani”, considera [Mihai Mareș](#), partenerul fondator al **Mareș & Mareș**.

O alta problema o constituie faptul ca în anumite situații, la dosarul cauzei se depun doar mandatele de autorizare/prelungire atunci când sunt declassificate, refuzând-se, însa, declassificarea încheierilor de autorizare a activităților de interceptare și înregistrare a convorbirilor telefonice și în mediul ambiant, pentru a putea fi verificata de catre persoanele acuzate respectarea dispozițiilor legale și motivarea acestora.

Folosirea ca „probe” a unor astfel de informații pot prejudicia iremediabil dreptul la un proces echitabil, având în vedere imperativele principiului loialității și cel al nemijlocirii în administrarea probelor.

Jurisprudența Curții Constituționale din ultimii ani vine sa remedieze aceste practici arbitrare, forțând legiuitorul sa echilibreze forțele și sa asigure o veritabila „egalitate a armelor” în procesul penal:

În 2016, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile care permiteau ofițerilor serviciilor de informații sa efectueze operațiuni tehnice în aplicarea mandatelor de supraveghere tehnica dispuse de judecatori. Au urmat multiple decizii ale Curții Constituționale, care au limitat din ce în ce mai mult efectele implicării serviciilor de informații în justiție. În acest sens este Decizia nr. 802/2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „ori altor asemenea interese ale țării” și decizia din februarie 2020, prin care s-a hotărât ca interceptarile SRI în baza mandatelor de siguranța națională nu mai pot fi folosite ca probe în procesul penal.

„Ca urmare, în multe cauze, judecatorii de camera preliminară au constatat nulitatea absolută a proceselor de redare a interceptarilor și a exclus suportii pe care erau stocate înregistrările. Pe de alta parte, nu ne putem aștepta ca aceste mandate sa nu mai fie emise. Scopul lor principal este acela de a aduna informații pentru realizarea securității naționale, iar Legea securității naționale nu a suferit modificari importante în ultimii ani. Sunt problematice doar lipsa unui control efectiv al încheierilor prin care sunt emise și folosirea informațiilor obținute în urma acestor mandate privind siguranța națională în dosarele penale”, concluzioneaza **Mihai Mareș**.